

Professorsinstallation

LUNDS UNIVERSITET | UNIVERSITETSAULAN | 13 OKTOBER 2023 KL 16.00

Denna broschyr kan beställas från sektionen Kommunikation,
tel 046-222 70 10, **e-post** info@kommunikation.lu.se. Broschyren finns även på
www.lu.se/om-universitetet/akademiska-hogtider/professorsinstallationer

Produktion Akademiintendentsuren och Media-Tryck, Lunds universitet
Foto Kennet Ruona, Johan Persson (sid 16), privat foto (sid 20)
ISBN 978-91-8039-833-6 (tryck)
ISBN 978-91-8039-834-3 (pdf)

Tryck Media-Tryck, Lunds universitet, september 2023, 850 ex.
Papper Scandia 2000 White 150 gr

Media-Tryck är ett svanenmärkt tryckeri. Läs mer om vårt miljöarbete på www.mediatryck.lu.se

MADE IN SWEDEN

Förord

Varmt välkomna till Lunds universitets högtidliga professorsinstallation.

Professorsinstallationen är en av universitetets årligen återkommande högtider. Kanske är den vår allra mest personliga och familjära av högtider. Samtidigt är det en mycket högstämd ceremoni. När jag själv installerades som professor drabbade den mig oväntat starkt. För första gången kunde jag på allvar greppa storheten i vad vi håller på med inom akademien: att vi är del av en rörelse som är en av vår kulturs mest långvariga framgångssagor. En rörelse som idag bildar ett starkt nätverk som håller samman världen på ett sätt som är jämförbart med diplomatin. En rörelse som lägger grunden för förändring och under nära tusen år ständigt drivit våra samhällen framåt. Samtidigt som jag insåg allt det här fick jag också nyckeln till att förstå min egen litenhet - stolthet och ödmjukhet legerade till en tanke.

Ordet professors första förekomst i det svenska språket dateras enligt Projekt Runeberg till 1593. Den betydelse vi lägger i ordet är en blandning av latinsk-engelsk och tysk tradition. På tyska användes ibland *Lehrmeister* synonymt, åsyftande en "offentlig lärare". Enligt den latinsk-engelska traditionen är ordet professor avlagset släkt med profet och definierades till en början som någon som "professes to be an expert in some art or science". Idag har vi lämnat över den självpåtagna utnämningen till våra lärarförslagsnämnder. De har på grannliga vis malt sönder era meritförteckningar i deras beståndsdelar. Dessa har synats noga för att se om ni motsvarar de mycket höga krav som ställs på universitetets

högsta lärartjänst – att ni är värdiga er professorstitel. Det är något att känna rättmätig stolthet över!

Efter stolthet kommer ödmjukhet: från början har det funnits en förväntan om att en professor inte bara ska verka inom universitetet, men också vara synlig och höras i offentligheten. Hur vi gör det finns anledning att noga begrunda. En professor företräder inte bara sitt ämne utan också den akademiska processen. Den innebär att kunskap utvecklas genom att värdera fakta och placera dem i ett genomlyst resonemang som andra kan bedöma. En följd av det är att vi bör avstå från att använda vår professorstitel utanför de områden där vi är vetenskapligt kompetenta. Var gränserna går får vi ytterst avgöra själva och det ansvaret väger tungt. Det kommer att väga ännu tyngre, tror jag, i framtidens samhälle där artificiell intelligens kommer att producera kaskader av slutsatser som kräver ett mänskligt omdömes kvalitativa bedömning av faktas giltighet och begränsningar.

Men, framför allt är det roligt att vara professor! Utan att förringa de vågdalar varje akademisk karriär innehåller, vill jag ändå påstå att det inte finns ett mer kreativt arbete eller ett arbete som ger lika stor personlig tillfredsställelse, sprungen ur känslan av att i alla fall ha försökt föra världen ett litet steg framåt. Jag har uppriktigt älskat så gott som varje dag i akademins tjänst och hoppas att ni också alltid ska känna så.

Vivat professores novi!

Erik Renström
Rektor

Gemensam installation av

---

professorn i internationell privaträtt Ulf Maunsbach	6	professorn i historia med inriktning mot kunskapshistoria Johan Östling	13
professorn i autoimmuna sjukdomar särskilt diabetes och celiaki Helena Elding Larsson	7	professorn i tjänstvetenskap med inriktning mot organisation och ledning Johan Alvehus	14
professorn i klinisk fysiologi Elin Trägårdh	8	professorn i tjänstvetenskap med inriktning mot sociologi och turism Erika Andersson Cederholm	15
professorn i reumatologi Carl Turesson	9	professorn i tjänstvetenskap med inriktning mot marknadsföring och konsumtion Christian Fuentes	16
professorn i engelska med språkvetenskaplig inriktning Panos Athanasopoulos	10	professorn i statsvetenskap med inriktning mot jämförande politik Robert Klemmensen	17
professorn i digital arkeologi Nicolò Dell'Unto	11	professorn i statsvetenskap Jonathan Polk	18
professorn i antik och modern grekiska samt latin Christian Høgel	12		

---

professorn i statsvetenskap Fariborz Zelli	19	professorn i reglerteknik med inriktning mot realtidssystem Johan Eker	24
professorn i statistik Malgorzata Bogdan	20	professorn i livsmedelsteknologi Anna Fureby	25
professorn i molekylär proteinvetenskap Ingemar André	21	professorn i byggnadsfysik Vahid M. Nik	26
professorn i kemisk fysik med inriktning mot multidimensionell ultrasnabb spektroskopi och dess tillämpningar Donatas Zigmantas	22	professorn i musikpedagogik med inriktning mot utbildningsvetenskap Anna Houmann	27
professorn i materialkemi med inriktning mot syntes av oorganiska material Karen Edler	23		

När världen blir mindre blir juridiken större

Jag är född 1969 i Lund, uppväxt i östra delarna av Skåne och återbördad till Lund i samband med universitetsstudier. Jag läste juridik och ekonomi parallellt och har en juristexamen och en kandidatexamen i nationalekonomi. Det var också i Lund jag genomförde mina doktorandstudier. Jag blev tidigt nyfiken på internet och de utmaningar som den (då) nya teknologin innebar för juridiken, och min avhandling handlade om internetrelaterade gränsöverskridande varumärkesintrång. Jag disputerade i Lund 2005 och har efter disputationen haft skilda anställningar vid den juridiska fakulteten i Lund.

Jag utsågs till professor i internationell privaträtt i juli 2022 och bor på Galjevången i Lund tillsammans med min hustru Lotta. Vi har tre barn, Olivia, Maja och Emil.

Världen håller i snabb takt på att bli mindre, trots att jordens yta och alla fysiska avstånd är mer eller mindre konstanta. Vi lever i en global värld och har hittat sätt att kommunicera och resa som gör att avstånd spelar allt mindre roll. I takt med att världen öppnar upp sig minskar traditionella nationsgränser i betydelse. Vi handlar från länder på andra sidan jordklotet utan att egentligen reflektera över att det är speciellt, och vi reser och träffar människor från andra länder och kulturer på ett sätt som saknar motstycke i mänsklighetens historia. Vi är helt enkelt globala världsmedborgare som naturligt och vardagligt genomför transaktioner över landsgränser (exempelvis köp av varor från Kina eller USA) och inleder relationer med människor från andra länder. Antalet gränsöverskridande köp ökar lavinartat och detsamma gäller antalet familjer med mixad nationalitet.

Samtidigt är våra rättssystem fortfarande nationella, och de lagar som finns, exempelvis köprättsliga eller familjerättsliga regler, gäller som utgångspunkt bara i det land där reglerna antagits. I Sverige gäller svensk lag, i Kina kinesisk och i USA amerikansk. Men vilka regler gäller om jag köper en ny dator från Kina eller USA? Är det köparens regler eller säljarens? Och vilka regler ska tillämpas vid en skilsmässa mellan ett par som har dansk respektive svenska nationalitet och som gift sig i Frankrike? Den här typen av frågor blir allt vanligare, och de har inga självklara svar.

Min forskning handlar om att reda ut vad som gäller i den här typen av situationer. Alltså hur man kan få en global värld som består av hundratals nationella rättssystem att fungera så bra som möjligt. Det är det jag ägnar min tid som forskare och lärare åt att förstå, förklara och förbättra.

Kan typ 1-diabetes hos barn förhindras?

Vid typ 1-diabetes attackerar kroppens immunförsvar de insulinproducerande cellerna, med insulinbrist som följd. Då insulin är ett livsnödvändigt hormon behöver detta ersättas, idag antingen som flera dagliga injektioner eller via en insulinpump. Sjukdomen är livslång och innebär ett stort ingrepp i dagligt liv och risk för allvarliga komplikationer.

Tidigt i livet kan autoantikroppar utvecklas som ett förstadium till den kliniska sjukdomen. Inom vår forskning identifierar vi riskfaktorer för att utveckla autoantikroppar och senare typ 1-diabetes, samt försöker förhindra uppkomst av autoimmunitet och att barn med autoantikroppar utvecklar sjukdomen. Riskfaktorer undersöks i stora studier där vi följer barn med ökad ärftlig risk från födelsen och upp i vuxen ålder. I dessa studier har vi lärt oss mycket om processen som leder till typ 1-diabetes och funnit faktorer som ökar eller minskar risken att utveckla sjukdomen. I en pågående studie screenar vi barn vid födelsen för hög ärftlig risk. För att försöka förhindra uppkomsten av autoimmunitet gör vi kliniska studier under de första levnadsåren på barn med ärftlig risk. Inom andra studier försöker vi fördröja typ 1-diabetes hos barn som redan har utvecklat autoimmunitet.

Att förstå förloppet, och att finna riskfaktorer för typ 1-diabetes, kan ge oss möjlighet att förhindra eller fördröja insjuknandet i typ 1-diabetes. De preventionsstudier som vi nu genomför bygger på tidigare fynd i studier. Barn som följts i våra studier och insjuknar i typ 1-diabetes har mindre risk för akuta komplikationer vid insjuknandet och en bättre glukoskontroll de följande åren. Genom nationella och internationella samarbeten hoppas jag att vår forskning på sikt kommer att leda till att vi kan förhindra att barn utvecklar autoimmunitet och typ 1-diabetes.

Jag är född 1968 och uppvuxen i Lund. Under mina studier på läkarlinjen vid Lunds universitet väcktes min önskan att bli barnläkare. Jag blev tidigt involverad i vård av barn med typ 1-diabetes och fascinerades över hur lite vi fortfarande visste om sjukdomen. Det ledde till disputation 2008 och därefter fortsatt forskning inom ämnet vid Lunds universitet. Parallellt med mitt arbete som barnläkare på Skånes universitetssjukhus, de senaste sex åren som chef, har jag haft förmånen att undervisa och handleda studenter, blivande barnläkare och doktorander. Jag är professor i autoimmuna sjukdomar från den 1 januari 2023.

Jag är gift med Christer och vi bor i Malmö. Vi har tre vuxna barn, Nils, Tora och Siri.

Förbättrad bilddiagnostik av cancer med hjälp av AI

Jag föddes på våren 1979 i Lund och växte upp vid havet i Lomma. Efter gymnasiet, som ägnades åt naturvetenskap och musik, påbörjade jag läkarstudier i Lund, med examen 2004. Under samma tid inledde jag min forskarbana vid avdelningen för klinisk fysiologi i Lund, där jag sedan blev doktorand. Jag intresserade mig för hjärtdiagnostik och disputerade 2007 på högfrekventa komponenter i EKG. Som legitimerad läkare började jag sedan arbeta på avdelningen för klinisk fysiologi i Malmö och startade upp forskningsprojekt inom nuklearmedicin. Genom mitt fortsatta och utvidgade forskningsfält blev jag docent 2013 och tillträdde tjänsten som professor 1 mars 2023.

Jag bor i Lomma med min man David och våra pojkar Ludvig och Lukas.

Jag är professor i klinisk fysiologi, som även innefattar ämnet nuklearmedicin, vilket är mitt huvudsakliga forskningsområde. Nuklearmedicin är en specialitet där man använder radioaktiva läkemedel för att kunna diagnostisera och behandla olika sjukdomar, mest vanligt tumörsjukdomar. Fördelningen av de radioaktiva läkemedlen i kroppen går att avbilda med avancerade kameror, som genererar bilder. En av de numera vanligast förekommande nuklearmedicinska undersökningarna är så kallad positronemissionstomografi kombinerad med skiktröntgen (PET-DT). Metoden används i daglig klinisk rutin för att diagnostisera olika tumörsjukdomar, för att utvärdera behandlingseffekten och för att upptäcka återfall i cancer. Den vanligaste PET-DT-metoden använder en radioaktiv sockermolekyl som tas upp i hög utsträckning av tumörceller. Dock är PET-DT en dyr och komplicerad metod, så det viktigt att veta i vilka sammanhang den gör störst nytta och att kunna använda så mycket information som möjligt i bilderna. I dagens sjukvård används inte all tillgänglig bildinformation fullt ut eftersom det kräver för mycket manuellt arbete, vilket är tidsödande. Min forskning vill förbättra detta och därför undersöka när PET-DT gör mest nytta, framför allt genom att utveckla artificiell intelligens för att kunna tolka PET-DT-bilder och automatiskt kunna utvärdera behandlingseffekt och mäta tumörbörda. Min förhoppning är att diagnostik och behandlingsutvärdering för patienter med olika tumörsjukdomar ska bli ännu bättre. Min forskargrupp är multidisciplinär och har en bred förankring såväl inom klinisk verksamhet med patienter som i den akademiska forskningen.

Bättre förståelse av reumatisk sjukdom

Reumatiska sjukdomar kännetecknas av inflammation, smärta och skador på leder och andra organ. Traditionellt indelas reumatiska sjukdomar utifrån symtom och sjukdomstecken, utan djupare kunskap om den bakomliggande biologin. Läkemedelsbehandling och rehabilitering av patienter med etablerad sjukdom har varit inriktad på att begränsa ytterligare skador och funktionsnedsättning. Senare års växande insikter om sjukdomsmekanismer har möjliggjort riktad behandling som kan ges tidigt i förloppet och i många fall hejda sjukdomen. Utfallet för patienter med kronisk ledgångsreumatism (reumatoid artrit, RA) och andra reumatiska sjukdomar är dock alltjämt kraftigt varierande.

Forskningen som jag leder syftar till att kartlägga vad som gör att vissa individer drabbas av reumatisk sjukdom, och vilka faktorer hos diagnostiserade patienter som indikerar en dålig prognos. Vi använder oss av data och blodprover från befolkningsbaserade hälsoundersökningar, och identifierar deltagare som senare utvecklade reumatisk sjukdom. Vi följer även upp noggrant undersökta patienter med diagnostiserad reumatisk sjukdom under lång tid. Exempel på viktiga genombrott under de senaste åren är upptäckterna att det finns inflammationsproteiner i blodet som är förhöjda flera år före den ofta ganska plötsliga debuten av kärlsjukdomen jättecelsarterit, att vissa inslag i kosten kan påverka risken att insjukna i RA, samt insikter om vilka patienter med RA som löper ökad risk för ledsador i händer och fötter, benskörhet eller att insjukna i hjärt- och kärlsjukdom. Förhoppningen är att dessa vetenskapliga framsteg ska göra det möjligt att förebygga reumatisk sjukdom och att förbättra vården av patienter som drabbas.

Jag föddes 1970 i Malmö. Efter läkarexamen 1996 vid Lunds universitet kombinerade jag forskarutbildning med vidareutbildning som läkare, och disputerade 2001. Därefter tillbringade jag ett år 2003-2004 som postdoktoral forskare vid Mayokliniken i USA – en produktiv tid som gav ett internationellt nätverk och en grund för successivt breddade och fördjupade åtaganden inom forskning och undervisning. Från 2021 bedrivs reumatologisk forskning i Malmö för första gången i en självständig forskargrupp under min ledning. Efter att ha tjänstgjort som universitetslektor i två år utsågs jag i augusti 2022 till professor i reumatologi.

Jag bor i Malmö tillsammans med min fru och våra två söner.

Formas vårt beteende av vårt språk?

Jag föddes i Thessaloniki i Grekland 1979. Mina föräldrar var också akademiker och flyttade en hel del. Jag tillbringade min barndom i Thessaloniki, Sacramento, på landsbygden i Grekland, London och återigen i Thessaloniki. Jag flyttade till Storbritannien när jag var 18 för en kandidatexamen i engelska språket och lingvistik vid University of Essex, och stannade kvar för både master- och doktorsexamen. Efter akademiska befattningar vid Brunel, Bangor, Newcastle och Reading utsågs jag till professor i tillämpad lingvistik vid Lancaster University 2014. Sedan 2019 är jag hedersprofessor i allmän språkvetenskap vid Stellenbosch University i Sydafrika. År 2023 utnämndes jag till professor i engelska med språkvetenskaplig inriktning vid Lunds universitet.

Min forskning ligger inom kognitiv lingvistik, som studerar hur tänkandet fungerar när vi använder språket. Den styrs av två frågor: Tänker talare av olika språk olika? Förändrar inläringen av ett nytt språk vårt sätt att tänka? Jag har till exempel visat att svensktalande ägnar stor uppmärksamhet åt målet med en åtgärd och om åtgärden har slutförts eller inte, till skillnad från engelsktalande som istället fokuserar på själva handlingen och ignorerar målet. Detta beror på att det engelska språket tvingar sina talare att använda den grammatiska enheten "aspekt" för att ange att en åtgärd äger rum just nu. Svenska ställer inte sådana krav på talaren. När tvåspråkiga använder engelska ägnar de mer uppmärksamhet åt handlingen i en händelse, när de byter till svenska flyttas deras uppmärksamhet till handlingsmål, vilket totalt sett ger dem en bättre förståelse av vad de ser än en enspråkig talare. Med hjälp av neurovetenskapens metoder har min forskning avslöjat neurala förändringar i den tvåspråkiga hjärnan när man lär sig nya kategorier på ett andraspråk. Metoder som används i juridisk utbildning har visat att både lekmän och domare dömer hårdare straff för brott mot lagar för att begränsa spridningen av COVID-19 när COVID-19 framträder som ett maskulint substantiv än som ett feminint substantiv, på språk som markerar kön på substantiv. På senare tid har min forskning fokuserat på tvåspråkighetens inverkan på beslutsfattande. En studie visar att tvåspråkiga fattar mer rationella, övervägda beslut på sitt andraspråk och mer känslomässiga, moraliskt bundna beslut på sitt första språk. Det första språket är närmare kopplat till den del av hjärnan som hanterar känslor. Jag ser fram emot att vidareutveckla dessa forskningsinriktningar i Lund.

Arkeologi i den digitala eran

Ända sedan jag började studera arkeologi har jag varit intresserad av hur tekniken kan förbättra vår förmåga att förstå det förflutna. På senare år har utvecklingen av sofistikerade dokumentations- och visualiseringstekniker lett till att arkeologer har definierat forskningsmetoder som omfattar avancerad databehandling och 3D-visualisering. Detta tillvägagångssätt har haft en stor inverkan på hur vi uppfattar och tolkar det förflutna och har i grunden förändrat vårt sätt att bedriva arkeologi. Under de senaste fem åren har jag fokuserat på att studera effekterna av avancerad 3D-visualiseringsteknik som stöd för arkeologiska fältundersökningar. På senare tid har min forskning fördjupat sig i tillämpningen av artificiell intelligens tillsammans med användningen av fjärrstyrda enheter som drönare och robotar för att upptäcka förändringar i historiska landskap.

Under min karriär har jag genomfört fältprojekt i Mellanöstern, Europa, Asien och Nordamerika. Jag har 3D-dokumenterat och analyserat arkeologiska platser som Pompeji, Çatalhöyük, Tell Mozan och Forum Romanum. För närvarande är jag ansvarig för verksamheten vid Laboratoriet för digital arkeologi vid Lunds universitet - DARKLab, en forskningsinfrastruktur baserad vid Institutionen för arkeologi och antikens historia vid Lunds universitet. Som ansvarig för DARKLab har jag i mitt arbete främst fokuserat på att skapa en forskningsmiljö som främjar samarbete och synergi över fakultetsgränser och samverkan med olika samhällsaktörer.

En del av mitt arbete fokuserar även på öppna arkiv och avancerad 3D-webbvisualisering. Dessa aktiviteter möjliggör en närmare analys av effekterna av digitala infrastrukturer på kunskapsproduktionsprocessen och öppen vetenskap.

Jag föddes 1978 i en liten stad i provin- sen Venedig och växte upp i Rom. Jag studerade arkeologi vid La Sapienza- universitetet i Rom. År 2005 påbörjade jag en forskarutbildning vid IMT School for Advanced Studies i Lucca, Italien, och efter doktorsexamen genomförde jag en postdoktorsperiod vid University of California. År 2010 började jag en tjänst som biträdande universitets- lektor vid Institutionen för arkeologi och antikens historia, Lunds universitet, och år 2015 blev jag universitetslektor och docent vid Humanistiska och teo- logiska fakulteterna här. Sedan 2014 har jag koordinerat verksamheten vid Laboratoriet för digital arkeo- logi DARKLab. Jag blev befordrad till professor i digital arkeologi år 2022.

Jag bor på Nilstorp, Lund, med min sambo Johanna och våra barn Livia och Erik.

Omskrivning och översättning

Jag föddes 1964 i Köpenhamn. Efter en barndom i bl.a. Sydamerika studerade jag klassisk filologi (grekiska och latin) vid Köpenhamns universitet och doktorerade i Bergen, med professor Tomas Hägg som handledare. Min avhandling – *Symeon Metaphrastes. Rewriting and Canonization* (2000) – behandlar bysantinsk helgonbiografi och särskilt hur sådana "helgonvitor" skrivits om av stilistiska och litterära skäl. Denna bysantinska inriktning har sen dess varit del av min filologiska profil, tillsammans med intresse för den klassiska perioden. Innan jag utnämndes till professor i Lund 2022, var jag i många år anställd vid Syddansk Universitet (Odense), som professor sedan 2014.

Jag har fyra vuxna barn.

Min forskning har haft fokus på omskrivning och översättning av texter under medeltiden. Omskrivning var en viktig litterär aktivitet inom bysantinsk helgonbiografi, och jag har särskild studerat hur redaktörer som Symeon Metaphrastes på 900-talet skrev om tidigare enkla helgonberättelser till klassicistisk grekisk prosa. Inom detta ämne har jag publicerat artiklar om den tidigaste kända Koran-översättningen, från arabiska till grekiska. Jag har också sett på inflytandet från arabisk litterär kultur i bysantinska texter som *Den heliga Theoktistes liv* (ca år 950). Idéer om betydelsen av översättning ingår också i mina studier om det latinska *humanitas*-begreppet (*The Human and the Humane. Humanity as Argument from Cicero to Erasmus*, 2015). I mina senaste publikationer har jag arbetat med översättning från georgiska till grekiska, särskild om den ursprungligen buddistiska berättelsen om *Barlaam och Josafat*, vars grekiska version författats av Euthymios från Athos ca år 1000.

Tittar man noggrant på hur texter – ibland texter av stor kulturell eller religiös betydelse – översattes i förmoderna tider, upptäcker man hur medeltidsläsare uppfattade berättelserna och vad de tyckte var viktigt att få med. Ett exempel är hur buddistiska idéer överlevde i *Barlaam och Josafat*-berättelsen, som fanns med genom flera efterföljande översättningar med olika orientering – manikeisk, muslimsk – för att till sist bli kända som en del av kristna helgonlegender. I mina studier av *humanitas*-begreppet har jag fokuserat på hur det latinska ordet *humanitas*, med bakgrund i (folkrättsliga) lagar och föreställningar om bildning, skapar ett nytt sätt att diskutera en idealbild av människan.

Kunskapens rörelser i historien

Alla samhällen i historien har varit kunskapssamhällen. Det är svårt att föreställa sig en epok där kunskap i dess olika former inte har spelat en avgörande roll i politiken, ekonomin, kulturen och det intellektuella livet. Detta är en central insikt inom det nya fältet kunskapshistoria, som vuxit fram det senaste decenniet.

Vi kunskapshistoriker intresserar oss för hur kunskap har skapats, men minst lika fascinerade är vi av hur kunskap har förändrats när den förflyttats i tiden, rummet eller mellan olika sammanhang. Vi talar om att kunskap har cirkulerat. I Lund har vi ett särskilt intresse för hur kunskap har rört sig i samhället och påverkat människors liv.

Centrum för kunskapshistoria i Lund är i dag en mittpunkt i en växande global kunskapshistorisk gemenskap. Genom en lång rad aktiviteter – seminarier, gästforskarprogram, samverkansinitiativ, kurser på olika nivåer, ett flertal forskningsprojekt – strävar vi efter att utveckla kunskapshistoria. Nyligen avslutade vi en kunskaps-historisk trilogi som gett lundacentret en framstående position internationellt.

Kunskapshistoria är ett gränslöst ämne – knappast något är oss främmande. För egen del har jag forskat om universitetens historia och kunskapens plats i offentligheten, medan mina kollegor riktat blicken mot andra håll, alltifrån adliga hushåll och reformationstidens översättningskultur till humanioras historia och miljöfrågornas genombrott under efterkrigstiden.

Det är höljt i dunkel hur framtidens kunskapssamhällen kommer att gestalta sig. Stora satsningar görs världen över på utbildning och forskning samtidigt som ledande politiker ifrågasätter vedertagna sanningar. De tekniska och mediala förändringarna kommer helt säkert att kasta om våra kunskapssystem. Med hjälp av historiska insikter kan vi bättre navigera i omvälvande tider.

Jag föddes i västgötska Bollebygd 1978. Efter studier och forskning i Uppsala, Göteborg, Sussex, Tübingen och Berlin disputerade jag 2008 i Lund. Under den postdoktorala perioden fördjupade jag mig i Humboldtuniversitetets historia. Sedan mitten av 2010-talet har jag i nära samarbete med kollegor skapat en kunskapshistorisk miljö i Lund, formaliserad som Centrum för kunskapshistoria (LUCK) och med mig som föreståndare. Som Wallenberg Academy Fellow har jag på senare år ägnat mig mycket åt efterkrigstidens kunskapshistoria. Jag utnämndes 2022 till professor i historia med inriktning mot kunskapshistoria.

Jag är gift med Marie, även hon historiker, och vi bor i Lund med våra två tonårssöner Viktor och Malkolm.

Professioner, arbete och makt

Jag föddes 1973 i Mölndal och växte upp i Västerås, då en industristad. En akademisk karriär var aldrig vad jag sett framför mig, men under tiden jag studerade företagsekonomi vid Linköpings universitet väcktes tankarna på att doktorera. Jag tog en licentiatexamen i Linköping och fortsatte mina doktorandstudier vid Ekonomihögskolan i Lund, där jag disputerade 2006. Efter det har jag arbetat vid Lunds universitet, Högskolan i Kristianstad och under en period som förläggare på Studentlitteratur. Jag började på dåvarande institutionen för Service Management, nu tjänstevetenskap, år 2010 och blev docent där 2018. Fyra år senare erbjöds jag en tjänst som professor.

Min forskning kretsar kring professionella tjänsteorganisationer, exempelvis inom sjukvård, skola, konsultverksamhet, juridik och revision. Jag är särskilt intresserad av att förstå hur dessa organisationer fungerar med utgångspunkt i vardagligt arbete, och av hur utmaningar i form av administration, styrning, kontroll och ledarskap kommer till uttryck och påverkar arbetet.

En central fråga handlar om den maktposition som professionella yrkesgrupper har. Jag studerar hur processer inom organisationer skapar och upprätthåller idéer om professionalism, och vilka positiva och negativa konsekvenser detta har för organisationer och samhälle. En annan aspekt av min forskning är att undersöka ledarskap i professionella tjänsteorganisationer. Jag är intresserad av att ta reda på hur ledarskap uppstår, det vill säga hur interaktion mellan människor, situationer och teknologi bidrar till att åstadkomma ledarskap. Jag intresserar mig för populära föreställningar och ideologier om ledarskap och för vilka konsekvenser dessa har i organisationer. Jag arbetar också med metodutveckling för att på ett bättre sätt ringa in fenomenet ledarskap.

Sammanfattningsvis är mitt mål med forskningen att bidra till en ökad förståelse för hur professionella tjänsteorganisationer utvecklas och förändras. Att forska om tjänstearbete handlar för mig ytterst om att fundera över frågor som: Hur skapar vi ett värdigt arbetsliv? Hur kan vi skapa organisationer som på ett effektivt sätt kan nå sina mål? Och vems mål är det som dominerar? När man börjar ställa sådana frågor konfronteras man med spänningar mellan olika intressen och mellan olika sätt att se på tjänsteverksamheter. Oundvikligen kommer det att handla om makt – makt i organisationer och makt över vardagen.

Sociala relationer och ekonomiska praktiker

Det finns en lång och etablerad tradition att dela upp det sociala livet i olika sfärer som framstår som motsatser: privatliv och arbetsliv, vänskap och kollegialitet, gåvoutbyten och kommersiella relationer. I vardagligt språk talar vi ofta om sociala relationer som något som är och bör vara skilt från ekonomiska relationer. Gränserna däremellan bevakas och laddas med moraliska påbud. Pengar anses kunna besudla nära relationer, och transaktioner hålls utanför den intima sfären. Icke desto mindre är gränserna ofta oklara och beroende av situation och sammanhang. Kunskap om hur vi ser på den här typen av gränser och vilka utbyten vi förväntas ha av varandra – om de exempelvis är monetära eller personliga utbyten av tjänster – kan ge en nyanserad förståelse för den relationella dimensionen i en mängd olika verksamheter som i vid bemärkelse kan kallas ekonomiska.

I min forskning har jag intresserat mig för relationer i arbetsliv och företagande där gränserna är oklara och ekonomiska praktiker vävs in i det privata och personliga. Jag har studerat hur gränser etableras och ibland luckras upp, samt de missförstånd som kan uppstå då det finns olika förväntningar kring former av utbyten. Jag har exempelvis studerat småföretag i turismnäringen, där verksamheten grundar sig i en personlig livsstil och där relationer till kunderna blir både kommersiella och privata. Jag har också forskat om svensk jaktturism och hur kommersiell jakt möter en jaktkultur som företrädesvis organiseras ideellt, vilket ställer nya frågor kring viltets olika värden och vad som kan och bör kommersialiseras. En del av min forskning fokuserar på arbetsvillkor för anställda, exempelvis hur passionen för det kreativa arbetet bidrar till gränslöshet och osäkra villkor i dataspelebranschen.

Jag är född 1965 och uppvuxen i Trelleborg och Nyhamnsläge. Efter studentexamen läste jag socialantropologi, psykologi och sociologi vid Lunds universitet och fortsatte med forskarstudier i sociologi. Då jag varvade mina studier med resor runt om i världen beslöt jag mig för att omvandla intresset till forskning och disputerade på en avhandling om reseupplevelsens sociologi 1999. Därefter har jag arbetat vid Institutionen för tjänstvetenskap och blev docent i sociologi 2012. Under två år var jag även anställd som biträdande professor vid Högskolan i Kristianstad. Jag blev anställd som professor i tjänstvetenskap i Lund 2022.

Jag är gift med Leif och vi har tre barn: Sigrid, Alva och Hjalmar.

Konsumtion, marknader och (o)hållbarhet

Jag föddes 1978 i Valparaiso i Chile och kom till Sverige som sjuåring. 2004 tog jag magisterexamen i företagsekonomi vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet. Efter forskarutbildning vid Lunds universitet disputerade jag 2012 på en avhandling om hållbar konsumtion och handel. Efter disputationen arbetade jag bland annat som postdoktor vid Centrum för konsumtionsvetenskap i Göteborg och lektor vid Institutionen för tjänstvetenskap i Lund. Jag blev professor i företagsekonomi vid Högskolan i Borås 2020, och 2022 utsågs jag till professor i tjänstvetenskap med inriktning mot marknadsföring och konsumtion vid Lunds universitet.

Jag bor i Helsingborg med min fru Mia och våra tre söner, Lucas, Felix och Alexander.

Min forskning undersöker konsumtion och marknader. Vi lever idag i ett konsumtionssamhälle där våra vardagliga praktiker och sociala relationer både möjliggörs och formas av marknader. Maten vi äter, resorna vi gör, utbildningen vi får, vår hälsa och till och med våra romantiska relationer är påverkade av marknader. Kommersialiseringen av vardagen har gått hand i hand med en ökning av resurserna som konsumeras. Våra praktiker har blivit alltmer resursintensiva och vi vet idag att överkonsumtion har ett flertal negativa sociala och miljömässiga konsekvenser. Orättvisa arbetsförhållanden, djurplågeri, ökande nivåer av avfall är några exempel. Mot den här bakgrunden har ett viktigt tema i min forskning varit (o)hållbar konsumtion. Centrala frågor har här varit: Hur kan vi främja mer hållbara sätt att konsumera? Vad krävs för att vi ska kunna förändra våra konsumtionspraktiker? Vilken roll kan marknadsföring och marknader ha i möjliggörandet och normaliseringen av mer hållbara sätt att konsumera?

I olika forskningsprojekt har jag exempelvis undersökt vilken roll digitala plattformar kan ha i stödjandet av hållbar matkonsumtion, vad som krävs för att konsumenter ska kunna bli "cirkulära" i sin klädkonsumtion, hur vi kan främja växtbaserade kött- och mjölksubstitut eller hur vardagsresande kan göras mer hållbart.

Resultaten från dessa projekt visar tydligt att vår vardagliga konsumtion formas av sociala relationer, ekonomiska förutsättningar och materiella infrastrukturer. Att främja hållbara sätt att konsumera kräver därför mer än information. För att främja hållbara sätt att äta, klä oss eller resa behöver vi även förändra rådande normer och den materiella omgivningen som både möjliggör och begränsar våra vardagliga konsumtionspraktiker.

Varifrån kommer politiska åsikter?

Min forskning faller inom två områden. För det första är jag intresserad av hur moral och politik hänger ihop. I synnerhet är jag intresserad av hur moraliska ord och uttryck ändrar betydelse över tid och över politiska och kulturella skiljelinjer. Det är viktigt att förstå att samma termer kan betyda väldigt olika saker för medborgare med olika politiska åsikter, eftersom politiska debatter därför kan handla om grundläggande skillnader i uppfattningen av ords och uttrycks betydelser snarare än om politiska meningsskiljaktigheter. I framtida forskning kommer jag att undersöka om – och hur – medborgarnas syn på moral översätts till politiskt beteende.

För det andra undersöker jag om det finns skillnader i attityderna hos den rikaste 1 procenten av väljarna jämfört med andra. I synnerhet undersöker jag skillnader i attityder till omfördelning, till invandring och till vilka typer av politiska kandidater de rikaste föredrar jämfört med andra. Vi behöver den kunskapen eftersom vi kan konstatera att ojämlikheten växer i Europa och vi behöver därför veta om stora och växande skillnader i inkomst och förmögenhet bidrar till att urholka samhällskontraktet. Den tidigare studien gällde Danmark och jag planerar en liknande studie i Sverige.

Jag blev master i statsvetenskap vid Köpenhamns universitet 2001. 2005 erhöLL jag min doktorsexamen vid statsvetenskapliga institutionen vid Syddansk Universitet. Vid samma universitet var jag anställd som biträdande professor (2006), senare som docent (2009) och slutligen som professor (2013). Jag har varit gästforskare vid Wiens universitets institut för samhällsvetenskapliga metoder, vid Økonomisk Institut, Köpenhamns universitet och vid Department of Government, London School of Economics.

Partikonkurrens i europeisk politik

Jag föddes 1978 och växte upp i Athens, Georgia, USA. 2002 tog jag min kandidatexamen i filosofi vid Saint Johns College i Annapolis och 2007 min masterexamen vid University of Georgia, där jag också skrev min doktorsavhandling i statsvetenskap 2012. Jag var postdoktor på Centrum för Europaforskning vid Göteborgs universitet 2012–2014, därefter universitetslektor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, där jag också fick min docentur 2017. 2019 började jag arbeta vid Köpenhamns universitet och två år senare på Statsvetenskapliga institutionen vid Lunds universitet, där jag befordrades till professor i januari 2023.

Jag bor med min fru och våra två barn i Malmö.

Jag är intresserad av frågor om hur väl politiska partier representerar sina väljare. Viktiga mål för min forskning är att förstå kort- och långsiktiga konsekvenser på valresultat när partier gör positionsförflyttningar längs en ekonomisk vänster-högerskala. En viktig utveckling jag intresserat mig för är hur partikonkurrensen har blivit mer flerdimensionell. Här är det betydelsefullt att undersöka sambandet mellan partipositionering i två dimensioner, vänster-högerdimensionen och den socio-kulturella dimensionen, och representativitet i olika frågor, exempelvis EU-frågor.

Min huvudsakliga forskning handlar om hur partianhängare och ombytliga väljare reagerar på partiets ideologiska förändring och/eller brist på ideologisk överensstämmelse mellan partier och väljare. Jag har därför samlat in ett nytt dataset med partipositioner i Europa – Chapel Hill Expert Survey – dessutom originaldata om partimedlemmars preferenser genom svenska partimedlemsundersökningar. Flera publikationer kombinerar de svenska undersökningarna med jämförbara undersökningar i andra nordeuropeiska demokratier. Sammantaget bidrar min forskning med information om partipolitiska positioneringar runt om i Europa och med detaljerade enkätresultat om partimedlemmars åsikter och positioner. Merparten av min forskning grundas på analyser av dessa typer av data och undersöker i vilken mån överensstämmelse mellan partiets och väljares positioner längs olika ideologiska dimensioner påverkar politiskt beteende. Resultat av min forskning visar att inkongruens är förknippat med missnöje med ledarskap och att rösta på ett annat parti eller till och med uppsägning av medlemskap. Partisupporter-inkongruens är förknippad med politiskt missnöje, vilket ökar viljan hos mainstream-partisupportrar att rösta på anti-etablissemangsutmanare.

Miljöpolitik i en komplex värld: ett holistiskt perspektiv

Mänsklighetens samlade insatser för att hantera ekologiska kriser har i stort sett varit otillräckliga – trots välunderbyggd vetenskaplig kunskap om orsaker och delvis irreversibla konsekvenser.

Varför går vi in i dessa katastrofer med öppna ögon? Min uppfattning av denna paradox är att vi måste förstå miljökriserna inte bara utifrån deras naturliga dimensioner, utan även som kriser i mänskligt beteende och samspel. Ett sådant holistiskt perspektiv ser miljökriser som djupt påverkade av frågor om makt, intressen, behov, kunskap, ideologier eller politisk polarisering. Samtidigt överlappar dessa kriser med andra sociala frågor som rättvisa, säkerhet, ekonomi och välfärd.

På global nivå har dessa överlappningar lett till en komplex uppsättning av tusentals politiska processer och internationella institutioner, som samtidigt försöker hantera problem som klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald eller avskogning. Denna fragmentering kan öppna möjligheter, men orsakar också samordningsproblem och osäkerheter, gynnar särskilda intressen och skapar nya orättvisor. Genom att studera de underliggande maktkonstellationerna och dominerande ideologier försöker jag att identifiera alternativ till att bättre navigera i denna institutionella komplexitet.

Detta holistiska, och socio-ekologiska, perspektiv tillämpar jag även i lokala sammanhang. Ett av mina senaste interdisciplinära projekt fokuserade på hur fredsbyggande processer och miljöskydd påverkar varandra efter ett inbördeskrig. I ett nytt samarbete undersöks dessutom miljö- och människorättsförsvarens roll i Colombia, som förändringsagenter i skärningspunkten mellan klimatomställning och bevarande av kulturell och biologisk mångfald.

Jag föddes 1972 i Neunkirchen i den tyska delstaten Saarland, en plats med en gripande historia i hjärtat av Europa, tjugo kilometer från franska gränsen och regionerna Alsace och Lorraine. Jag studerade statsvetenskap, journalistik, sociologi och spansk lingvistik vid Saarlands universitet, University of Missouri, Universidad de Salamanca och Heidelbergs universitet, där jag tog min masterexamen år 2000. Jag arbetade för tankesmedjor i Storbritannien och Tyskland om klimatförändring och utveckling innan jag tog min doktorsexamen i statsvetenskap vid Tübingens universitet år 2010. 2012 kom jag till Statsvetenskapliga institutionen vid Lunds universitet och befordrades till professor i mars 2022.

Stora datamängder: statistik och maskininlärning

Jag föddes år 1966 i Wrocław i Polen. Jag avlade min grundexamen och doktorexamen vid Tekniska universitetet i Wrocław. Efter det fortsatte jag min forskning på en fast anställning vid Wrocław universitet, och under gästforskarperioder vid Purdue-universitet i Indiana, Stanford-universitetet i Kalifornien och Lunds universitet. I januari 2023 blev jag utsedd till professor vid Lunds universitet.

Jag är gift och har tre barn.

Jag är aktivt engagerad i utvecklingen av innovativa statistiska och maskininlärningsmetoder för analys av omfattande datamängder. Dessa metoder har användningsområden inom olika områden, inklusive genetik, medicin, astrofysik och finans.

Min forskningsgrupp har nyligen utvecklat ett antal nya intressanta statistiska tekniker. Genom dessa metoder underlättas identifieringen av avgörande genetiska biomarkörer, vilket möjliggör precisa förutsägelser av effekten av medicinska behandlingar. Vidare har vi banat väg för ett originellt tillvägagångssätt för tillgångsval inom finansiell förvaltning och konstruktionen av effektiva och begränsade investeringsportföljer inom finansområdet.

Dessutom har vi bidragit till området astrofysik, där vi använder avancerade statistiska och maskininlärningsverktyg. Dessa verktyg underlättar förutsägelser avseende viktiga egenskaper hos astronomiska objekt. Dessa förutsägelser används sedan för att göra en uppskattning av kosmologiska parametrar, såsom Hubblekonstanten, en grundläggande mätning av universums expansionshastighet.

Den mångfacetterade karaktären hos de dataset som används inom dessa olika tillämpningsområden kräver utveckling av innovativa statistiska analysmetoder som kan hantera de utmaningar som är förknippade med högdimensionella data, ofta benämnda som "dimensionalitetens förbannelse." Mitt team och jag har utvecklat och rigoröst utvärderat ett antal sådana metoder, med stöd av både teoretisk analys och datorsimuleringar. Dessa metoder har integrerats i öppen källkod för statistiska paket, vilket gör dem tillgängliga för den bredare forskargemenskapen.

Att designa livets byggstenar med datorer

Den genetiska koden fungerar som ritningar för utformningen av livets molekyler, däribland proteiner som löser de mest komplexa uppgifterna i våra celler. En av de mest centrala uppgifterna inom livsvetenskaperna är att förstå hur dessa ritningar omsätts till fungerande proteiner, och vilka de bakomliggande designprinciperna är. Liksom generationer av proteinforskare har jag fascinerats över hur protein syntetiseras som långa kedjor av sammankopplade aminosyror, och sedan ofta spontant veckar sig till komplexa tredimensionella strukturer. I min forskning har jag arbetat mycket med att utveckla datorprogram som kan förutsäga hur proteiner ser ut baserat på information om deras genetiska kod, specifikt för sådana som byggs upp av många olika proteiner som binder till varandra och bildar stora (ofta symmetriska) komplex. Genom att modellera strukturen på dessa proteiner kan vi bättre förstå biologiska processer, där veckning och komplexbildning ibland fallerar och resulterar i sjukdom. Vår ökade förståelse av proteiners tredimensionella strukturer har också möjliggjort design i datorn av nya proteiner med fördefinierade strukturer. Datordesignade proteiner kan bland annat användas för att inhibera virus, utveckla vacciner, syntetisera nya kemikalier, detektera molekyler och fungera som biomaterial. De senaste åren har inneburit en revolution av vårt forskningsfält tack vare utveckling av artificiell intelligens med helt nya förutsättningar inom både modellering och design av proteiner.

Jag föddes 1976 och växte upp i Alingsås innan jag begav mig till Lund för att studera kemiteknik vid LTH. Mitt intresse av att förstå de fundamentala drivkrafterna som förklarar hur biomolekyler fungerar fick mig att söka mig till den fysikaliska kemin, och jag disputerade 2005 i biofysikalisk kemi på LTH. Därefter tillbringade jag några år i Seattle på University of Washington innan jag 2009 återvände till Lunds universitet för en tjänst som biträdande lektor. Därefter blev jag universitetslektor 2013 och utsågs till professor i molekylär proteinvetenskap 2022.

Använda ljus för att utforska världen

Jag föddes 1974 och växte upp i Vilnius i Litauen. Där studerade jag fysik och avslutade min masterexamen i biofysik år 1997 vid Vilnius universitet. År 1998 flyttade jag till Lund, där jag dispute-
rade år 2002 inom kemisk fysik. Efter disputationen tillbringade jag fyra år som postdoktor vid University of Toronto och University of California, Berkeley. Därefter återvände jag till Lunds universitet, där jag inledde min forskning inom laserspektroskopi. År 2019 befordrades jag till professor i kemisk fysik.

Jag är gift med Daiva Daukantaitė, psykologiforskare vid Institutionen för psykologi vid Lunds universitet, och tillsammans med våra barn, Linas och Saulė, bor vi i Lund.

Jag har varit väldigt nyfiken så långt tillbaka jag kan minnas. I skolan blev jag fascinerad av det mest komplexa vi känner till i vårt universum, liv. Samtidigt föddes mitt intresse för lasrar, helt enkelt för att koncentrerat ljus är så oemotståndligt coolt, inte bara de geniala tillämpningarna med ljussablar. Det kom därför inte som någon överraskning att jag valde att studera fysik med fokus på biofysik, där jag lärde mig att använda lasrar och spektroskopiska verktyg. Jag har därför från början funnit mig själv fördjupad i tvärvetenskaplig vetenskap, där fysik, kemi och biologi möts, och det är här jag fortfarande finner några av de mest spännande utmaningarna att ta itu med.

Mina forskningsintressen har brett ut sig genom åren, men de har vanligtvis legat inom området för grundläggande vetenskap om växelverkan mellan ljus och materia. En av huvudriktningarna i min vetenskapliga verksamhet syftar fortfarande till att förstå hur molekylära bionanomaskiner, som finns i fotosyntetiska organismer, fångar och omvandlar ljus till kemisk energi, som senare används av nästan alla livsformer på vår planet jorden. För detta har vi utvecklat och använt sofistikerade optiska spektroskopiverktyg samt laserinstrument.

Jag anser att det är mycket viktigt att vara entusiastisk över vetenskap, precis lika viktigt som att överföra kunskap till studenter och stimulera dem så att de kan lösa framtidens problem, oavsett vilka de kan vara. Jag tror också att vi bör undvika att jaga efter de mest lättsålda förklaringarna av forskningsresultat, som ofta bygger på önsketänkande. Vetenskap måste vara rigorös, endast då kommer den förbli en av hörnstenarna i vårt samhälle.

Molekyler som byggstenar för nya material

Min forskning bygger på min fascination över att övertyga molekyler att arrangera sig till ordnade grupperingar (självassociering) med strukturer på nanometernivå – för små för att tillverka för hand men större än enskilda molekyler. Biologi är en mästare på självassociering, och jag hämtar ofta inspiration därifrån. Strukturer av snäckskal, kiselalger eller växtceller har bildats genom att ett fåtal typer av molekyler (proteiner, lipider, polysackarider) gett upphov till intrikata mönster av hål och "byggnadsställningar" runt vilka hårdare material som kiseldioxid eller kalciumkarbonat har formats. Jag började min forskning med att använda enkla molekyler som tvål för att göra porös kiseldioxid, men arbetar nu brett med olika typer av material: med biologiskt nedbrytbara nanofibrer från växter för att ändra viskositeten hos hälso- och hygienprodukter, som exempelvis duschgeler, med nya gröna lösningsmedel för att syntetisera porösa material och nanopartiklar för katalysapplikationer och med hjälp av polymerer extrahera och stabilisera membranproteiner från celler. Alla dessa forskningsområden kräver förståelse av hur molekyler interagerar i bildandet av invecklade strukturer på nanometernivå och hur detta i sin tur påverkar materialens makroskopiska egenskaper. För att bestämma materialens struktur och kinetiken (rörelsen) bakom associationsprocesserna, använder jag spridningstekniker på forskningsanläggningar som ESS och MAX IV. Genom att förstå hur ett system fungerar lär vi oss principer som kan användas för att skapa helt nya material. Mitt fokus är på hållbara material; jag använder biologiskt nedbrytbara komponenter från exempelvis växter och jag arbetar med tillämpningar som kan minska både miljöpåverkan och energianvändning, samtidigt som vi förbättrar vår livskvalitet.

Jag föddes 1970 i Ottawa i Kanada men flyttade till Australien när jag var sju år. Jag tog en kombinerad kandidatexamen i juridik och kemi vid Sydney University, och därefter doktorerade jag i fysikalisk kemi vid Research School of Chemistry, Australian National University. 1997 började jag som postdoktor vid Cornell University i USA. Två år senare flyttade jag till England, till University of Bath. Jag tilldelades 2000 ett prestigefyllt Dorothy Hodgkin Research Fellowship från Royal Society. 2014 utsågs jag till den första kvinnliga professorn vid kemiavdelningen vid University of Bath. Sedan 2022 är jag professor vid Centrum för analys och syntes på Kemiska institutionen vid Lunds universitet.

Mot snabbare och miljövänligare molntjänster!

Jag är född i Lund 1967 och började läsa Teknisk fysik på Lunds tekniska högskola 1988, och disputerade i reglerteknik 1999. Efter en kort runda i industrin tillbringade jag en tid vid UC Berkeley som postdoktor, och började sedan på Ericsson Research 2003. Idag delar jag min tid mellan Ericsson och Lunds universitet. På Ericsson forskar jag kring mjukvaruutveckling och molnteknologier för telekommunikationssystem och leder ett team för automatisering av 6G-nätverk. På LTH sysslar jag med att styra olika tidskritiska system med hjälp av molnet. Jag är även ansvarig för en Wallenbergfinansierad forskningsplattform runt styrning av kritiska molnapplikationer.

Jag bor i Lund med min fru Lotta, och vi har tre vuxna barn.

En vanlig dag använder de allra flesta någon typ av molntjänst. Vi vaknar och läser nyheterna på mobilen, vi lyssnar på musik eller ljudböcker på väg till jobbet, och under arbetsdagen är e-post och andra webbverktyg ofta en nödvändighet för att vi ska kunna samarbeta och kommunicera med varandra. Det är inte bara på individnivå som vi förlitar oss på molntjänster, utan även områden så som dagligvaruhandeln, transport och banker är till stor del beroende av molnbaserade system för att fungera.

I min forskning kombinerar jag traditionella metoder inom reglerteknik med modern forskning inom maskininlärning för att förbättra tillgänglighet och energieffektivitet vid styrning av molntjänster. Inom reglerteknik använder vi återkoppling för att få system att uppföra sig som vi önskar. Vi mäter hur systemet uppför sig och räknar ut hur vi kan korrigera dess beteende. Det kan röra sig om att styra temperaturen i ett rum, hastigheten på en bil eller batteriet i en mobiltelefon. Min ambition är att använda samma idéer och koncept men applicera dem på storskaliga molntjänster och telekommunikationssystem. Det kan till exempel innebära att styra datorservrar så att molntjänsterna svarar snabbt eller att upptäcka olika IT-attacker och då automatiskt vidta åtgärder för att styra om trafik och resurser. Detta är forskning som kräver både stora mängder data och tillgång till beräkningskraft, och därför görs arbetet i nära samarbete med olika industripartners. Det roligaste med mitt arbete är att få omsätta teori till praktik i helt nya sammanhang.

Min forskning bidrar till att vår uppkopplade vardag blir både lite snabbare, mer tillgänglig och också mer miljövänlig.

Livsmedel för framtiden

Ett livsmedel ska se gott ut, lukta och smaka gott, och helst göra gott för att vi som konsumenter ska uppskatta det. Dessa egenskaper är komplexa och bygger till stor del på hur livsmedlet är uppbyggt, och hur det bryts ned när man äter det. Här är det allt från de minsta nanometerskalorna till makroskopiska storlekar som spelar roll. Kopplingen mellan struktur, sammansättning och hur vi processar ett livsmedel är avgörande för slutresultatet. Idag kommer nya växtbaserade ingredienser in på arenan, och nya sätt att behandla dessa behövs för att de ska fungera på önskat sätt i sammansatta produkter som drycker eller växtbaserade alternativ till ost och kött. Därför behöver vi skapa en bättre förståelse av hur de olika komponenterna fungerar och kan behandlas för bästa funktionalitet tillsammans med andra ingredienser. När man på djupet undersöker hur proteiner, kolhydrater och lipider fungerar tillsammans blir kunskapen lika användbar för livsmedel som för läkemedel, och värdefulla korskopplingar mellan dessa områden uppstår.

Min forskning handlar om hur ingredienser samverkar med varandra i både livsmedels- och läkemedelsprodukter, och hur man kan bygga en struktur från molekylnivå och uppåt så att man får en produkt med de egenskaper man önskar när det gäller funktion och stabilitet. En viktig del i min forskning berör hur vi kan torka olika produkter till pulver för att öka lagringsstabilitet eller för att det är ett pulver som ska användas som ingrediens eller slutprodukt. Här möts formulerings- och processfrågeställningar på ett spännande sätt, vilket kan tillämpas på livsmedel, läkemedel och probiotika, hälsosamma mikroorganismer.

Jag är född 1967 i Jönköping, där jag läste naturvetenskaplig linje vid Per Brahe-gymnasiet. Tack vare en inspirerande kemilärare valde jag att läsa kemiteknik vid LTH med inriktning mot bioteknik. Jag tog examen 1990, och disputerade i bioteknik 1995 med en avhandling på enzymatisk modifiering av fetter. Jag tillbringade två spännande och lärorika år vid Insitute of Food Research i England, ändrade inriktning och började arbeta med formulering och torktekniker för livsmedel och läkemedel vid Ytkemiska Institutet, numera RISE. Efter 25 år i institutsvärlden återvänder jag nu till Lund som professor i livsmedelsteknologi.

Jag bor i Habo Ljung tillsammans med min man Christer och har två vuxna barn.

Att förstå klimatförändringar

Jag föddes år 1979 och växte upp i Mashhad i Iran. Där studerade jag maskinteknik vid Ferdowsi-universitetet på både kandidat- och master-nivå. Jag fortsatte med en master i fluidmekanik från Chalmers tekniska högskola 2007. På min akademiska resa tog jag sedan en doktorexamen i byggnadsfysik vid Chalmers år 2012 och genomförde postdoktorforskning vid det tekniska universitetet EPFL i Schweiz.

År 2014 blev jag universitetslektor vid Lunds universitet. Jag blev docent år 2017 och blir professor i byggnadsfysik år 2023. Under min tid vid Lunds universitet har jag även besökt och samarbetat med olika universitet och forskningsinstitutioner runt om i världen.

Att tackla klimatförändringarna utgör en betydande samtida prioritet. Att förstå deras underliggande orsaker och långtgående påverkan är avgörande, och att vidta effektiva åtgärder är akut viktigt. En väsentlig del av min forskning har fokuserat på att bedöma effekterna av klimatförändringar på byggnaders prestanda och energisystem. Jag har utvecklat metoder som underlättar integrationen av klimatförändringsvetenskap i tekniska tillämpningar, och därigenom ökar förståelsen inom bygg- och energisamhällen av klimatförändringar och möjliggör att de tar hänsyn till detta.

De komplexiteter som är förknippade med utformningen och uppgraderingen av byggnader och energisystem är betydande. En särskilt utmanande aspekt är osäkerheten kring omfattningen av framtida klimatvariationer, förvärrad av klimatprognosernas inneboende oförutsägbarhet. De metoder jag har utvecklat tar itu med dessa osäkerheter och möjliggör tekniska utformningar som tar hänsyn till framtida klimatextremer och osäkerheter. Dessutom har jag utvecklat innovativa tillvägagångssätt genom att kombinera toppmoderna tekniker baserade på AI och datadrivna metoder med traditionella modeller baserade på fysik. Denna förening av metoder resulterar i effektiva lösningar för komplexa realvärldsproblem inom vårt område.

Säkra det osäkra i pedagogisk improvisation

Min forskning och undervisning inom det musikpedagogiska och utbildningsvetenskapliga området kan ses som följdriktiga och tematiskt besläktade frukter av livslånga intresseinriktningar där forskningsmässig, konstnärlig och pedagogisk verksamhet flätas samman. Som forskare, konstnär och pedagog har jag både roats och oroats av de olika möjligheter och omöjligheter som uppenbaras i samband med risktagande. Jag älskar att utforska osäkerheten, att ännu inte kunna, att ännu inte veta.

I debatten kring skolan diskuteras återkommande om regler, riktlinjer och förnyade kursplaner kan ge lärare en säkerhet och trygghet i sitt arbete. Enligt min forskning kan en lärares breda verksamhetsfält aldrig fångas i enkla modeller. Osäkerheten är ofrånkomlig. Därför ligger utmaningen i att var trygg i osäkerheten, ett sätt att forma en yrkesidentitet, där osäkerheten är en given del och där vi betraktar den mer som en möjlighet än som ett hinder. Tillsammans med internationella forskargrupper har jag undersökt den pedagogiska improvisation som uppstår i klassrummet varje gång den planerade lektionen möter den levda lektionen, och hur lärare och elever förhåller sig till den osäkerhet som då uppstår.

Genom att undersöka musiklärares förmåga till risktagande och göra det omöjliga möjligt, har min forskning och tillämpningen av densamma genererat och tillgängliggjort definitioner och artikulationer av musikläraryrket och musiklärarutbildning, skapat metoder och illustrationer för att medverka i och leda kreativa och riskfyllda interdisciplinära processer, såväl som fördjupad förståelse för musiklärares livsvärldar som lärande och kunskapsbildare. Hur kan lärarutbildningen skapa risktagande trygghet i undervisning och lärande som stödjer studenternas engagemang i den framtida skolan? Låt stå!

Jag föddes i Lund 1968 och tog min grundexamen vid Lunds universitet, Musikhögskolan i Malmö. Efter några år som gymnasielärare tog jag masterexamen och vidare 2010 doktorsexamen i musikpedagogik. Sammanflätat med min forskning har jag undervisat inom ämneslärarutbildningen med ansvar för utbildningsvetenskaplig kärna. Med en passion för studentens lärande, det mellanmänniska meningskapandet och att finna möjligheter i omöjligheter är jag stolt över att ha förärats två pedagogiska pris. Våren 2021 blev jag docent och hösten 2022 befordrades jag till professor i musikpedagogik med inriktning utbildningsvetenskap vid Lunds universitet.

Ewh. i Akad. Sac. den 25 Maj
1792.

Philosophiska Faculteten vid Lunds Academi har afskickat mitt Vitsord öfver de proffskrifter, som Herrarne Belmer, Dahl, Kahl, Reuteröahl, och Sullberg utgifvit för den efter mig ledige professionen. Ett så hedrande uppdrag verkställes icke lätt. Det är svårt, att jämföra fins emellan afhandlingar öfver olika ämnen. Den ena kan synas rikhaltigare än den andra; då ymnogare hellor varit att tillgå, utan att Författaren derföre egt fullkomligare insigter. Upp en disputation, när den läses, kan väl skundom slutas till hans i kunnighet, men icke alltid till graden af hans kunnighet. Den senare uti enes lärare, då under disputationens arten i öfverhöghet ej saknas, att afhöra de skäl, som ömse emitt och för tvifkämnet. Ehuru ni frånvarande var utan tillfälle. Inse mig är ständigt, ett språkligtigen för förenämde lärdoms rön, här jag göra mig öfverdig ett smickrande förhållande till motes såbunda;

Mattias Norbergs yttre är för den lundsiska eftervärlden mest känt genom det ungdomsporträtt av honom som finns i universitetets konstsamling. Vid den tid då han författade det utlåtande vi här ser första sidan av torde han dock mer ha sett ut som på den infällda gravyren. Bildkällor: Lunds universitetsarkiv (brevet) och Uppsala universitetsbibliotek (porträttet).

En emeritus fäller sin dom

– GÄCKANDE HANDLING I KÄND TILLSÄTTNINGSTRID ÅTERFUNNEN

Striden stod mellan "Dahl, Kahl och Skral". Denna, för åtminstone en av de inblandade, föga smickrande sammanfattning har tillskrivits Esaias Tegnér.¹ Och den strid som avsågs var den om den lediga professuren i österländska språk år 1824.

Dahl hette i förnamn Peter och var född 1787. Han var i grunden filosof och vid tiden adjunkt² i detta ämne, men hade även några gånger vikarierat för den mångåriga tidigare professorn i österländska språk, den berömde Matthias Norberg. Därtill hade han 1820 erhållit hederstiteln professors namn, och hade således den högsta formella rangen bland de sökande.³

Kahl (född 1794) bar egentligen förnamnet Åke men använde hellre den latiniserade formen Achatius. Han var inte bara adjunkt i det berörda ämnet (en tjänst han erhållit med fakultetens högsta betyg) utan även den som i egenskap av vikarie alltsedan hösten

1820 – alltså i snart fyra år – hade upprätthållit professurens tjänsteåligganden efter Norbergs avgång.⁴

"Skral" slutligen hette något helt annat, nämligen Bengt Magnus Bolméer. Född 1785 hade han visserligen en gång i tiden (1808) disputerat för magistergraden⁵ med Norberg som preses, men sedan huvudsakligen ägnat sig åt latin och historia. Det var i det senare ämnet han vid tiden var adjunkt, och han hade även vikarierat som professor häri.⁶ Han var därtill filosofiska fakultetens notarie.⁷

Utöver denna trio fanns ytterligare två sökande som uppfyllde behörighetskraven, vilka bland annat omfattade att ha speciminerat, alltså att ha författat och försvarat en nyskriven vetenskaplig skrift i ämnet. Det var de unga docenterna Henrik Reuterdahl (född 1795) och Hampus Tullberg (född 1796), den förre teolog (och blivande biskop i först Lund och sedan Uppsala), den senare däremot verksam just inom österländska språk.⁸

1. Till dem som uttryckt åtminstone visst tvivel på Tegnér som upphovsman hör Ewert Wrangel i *Tegnér i Lund*, (Stockholm 1932), bd 2, s 202 (not 2), samt Krister Gierow i *Lunds universitets historia III. 1790–1867* (Lund 1971), s 323. Gierows redogörelse för den berörda tillsättningen (s 322f) utgör den huvudsakliga sekundärkällan för föreliggande artikel och åberopas därför fortsättningsvis i noterna endast för dess mer specifika uppgifter.
2. Adjunkt var på 1800-talet, till skillnad från nu, den näst högsta akademiska lärartjänsten, snäppet under professor.
3. Svante Nordin: *Romantikens filosofi – Svensk idealism från Höijer till hegelianerna* (Lund 1987), s 226f; Martin Weibull & Elof Tegnér: *Lunds universitets historia 1668–1868* (Lund 1868), bd 2, s 187, 396.

4. Weibull & Tegnér 1868, bd 2, s 187, 373. Om Kahl generellt: se Krister Gierows artikel om honom i *Svenskt biografiskt lexikon*, bd 20 (Stockholm 1973–75), s 569f, resp Allan Green: *Achatius Kahl – Lundapäst och Tegnérskildrare; några drag ur hans levnad* (Föreningen Det gamla Lunds årsskrift XLIII; Lund 1961) där hans verksamhet inom de österländska språken och tillsättningen 1824 berörs på s 23f.
5. Dåtidens motsvarighet till filosofie doktor.
6. Weibull & Tegnér 1868, bd 2, s 195f, 384; se vidare B. Möllers & K. V. Zetterstéens artikel om Bolméer i *Svenskt biografiskt lexikon*, bd 5 (Stockholm 1925), s 292f.
7. Gierow 1971, s 477 (not 11).
8. Weibull & Tegnér 1869, bd 2, s 43f, 105, 373f.

Som framgått ovan hade tillsättningen dragit ut på tiden. Skälet var främst ekonomiskt: universitetet hade fler professurer än man hade lönebudget för. Att då låta en lågavlönad adjunkt göra en professors tjänst sparade pengar. Efter att professuren i grekiska blivit ledig i början av 1824 övervägde man därtill att slå ihop denna med den i österländska språk.⁹ Det tyckte dock inte universitetets kansler som i maj samma år gjorde en brevlades påstötning mot konsistoriet om att ärendet nu borde avgöras "så fort möjligen ske kan".¹⁰ Kanslerns brev anlände till Lund den 26 maj och upplästes i konsistoriet samma dag. De akademiska fäderna var dock inte redo att skrida till beslut redan samma dag, utan beslöt att boka in ett extra möte "nästa från offentliga föreläsningar lediga Lördagen", vilket var tre dagar senare.

Enligt dåtidens regelverk var konsistoriets uppgift att rangordna de tre främsta av de sökande. Detta skedde genom att var och en av de 13 närvarande professorerna meddelade sin "topplista", varefter det sammanvägda resultatet vidarebefordrades till Stockholm där Kungl Maj:t, alltså konungen och regeringen, beslöt vem av de tre toppkandidaterna som skulle få tjänsten. Omröstningen utföll i huvudsak enhälligt: 11 av de 13 satte Bolméer i första hand, Dahl i andra och Kahl i tredje. Detta kan i vår tid framstå som märkligt: borde inte Dahl och Kahl, som båda bevisat sin ämneskompetens genom att vikariera på den berörda professuren – Kahl därtill i flera års tid – ha haft företräde långt före Bolméer som knappt alls ägnat sig åt orientalistiken på halvtannat decennium? Förklaringen låg i att man vid tiden inte bara beaktade de sökandes vetenskapliga meriter utan även deras senioritet i fråga om tjänsteår. Att det var detta som satte den äldre Bolméer i toppen framgår tydligt av protokollen. Redan den förste att yttra

---

9. En sådan kombination hade man haft nästan hela perioden 1682–1812; se Weibull & Tegnér 1868, bd 2, s 185ff.

10. Citatet ur konsistorieprotokollets referat av brevet. Den följande skildringen av behandlingen i konsistoriet bygger, utöver den sammanfattning som finns i Gierow 1971, på originalhandlingarna i Lunds universitetsarkiv (LUA): Kansliets arkiv 1666–1930/31, vol A I:118 (Consistorii majoris renoverade protokoll 1823–1824), protokollen 1824-05-26 (§ 3), 1824-05-29 (§ 1) och 1824-05-31 (§ 2).

sig, filosofiprofessor Ebbe Samuel Bring (med vilken många sedan bara instämde utan ytterligare argument) motiverade sin lista med att "Adjuncten Bolméer dessutom är äldre Akademisk Lärare än någon af sina medsökande", och när sittande rektor, teologen Martin Ahlman, som sista talare lade sin röst betecknade han rentav "[s]killnaden i tjänsteår" som "den enda grund" som motiverade hans resultat; detta eftersom de sökandes inlämnade provskrifter "genom den Filosofiska Facultetens betyg" blivit "förklarade för lika skickliga".

Detta – att fakulteten skulle ha bedömt de sökandes specimenskrifter som jämbördiga – var också en faktor som flera professorer framhöll när de avgav sina vota. Dock inte alla: en som avvek såväl i motivering som i rangordning var juristen Johan Holmbergson. Han hänvisade heller inte bara allmänt till fakulteten utan specifikt till den tidigare innehavaren av professuren i form av "det omdöme vår store Orientalist Doctor Norberg meddelat om Sökandenas i Orientaliska litteraturen aflagda specimina". Därvid kom han till ett klart avvikande resultat mot majoriteten. Holmbergson synes nämligen helt ha bortsett från tjänsteåren, och satte i första rummet Kahl, vars arbete av "bemälda Litterator [Norberg] blifvit på det mäst oinskränkta sätt vitsordat såsom vittnande om grundelig insigt i ämnet", i det andra Dahl "om hvars specimen samme Man äfvenledes bestämt yttrat sig, såsom bevisande grundelig kännedom" och i det tredje slutligen ett av de namn som ingen annan uppfört: docenten Tullberg, yngst av de sökande, om vars skrift Norberg "ej blott sagt att det hedrar författaren" utan även att den vittnade "om en god kännedom af den ifrågasvarande litteraturen".

Holmbergsons avvikande röst skulle få stor konsekvens för omröstningen som helhet, men innan vi går vidare till detta, låt oss stanna upp och fråga: vad var detta för norbergskt utlåtande som Holmbergson åberopade sig på? Var det detsamma som fakultetens, vilket övriga talare tolkade som att samtliga sökande var likvärdiga? Och oavsett om det handlade om ett eller två olika underlag: var finns nu dessa? Ty i själva konsistorieprotokollen finns inga skrivelser från vare sig fakulteten eller Norberg personligen bilagda; så ej heller i konsistoriets så kallade manualhandlingar

(ett slags separat förvarande protokollsbilagor).¹¹ Än klenare resultat får man i fakultetens protokoll för den berörda vårterminen. Här finns över huvud taget inte några protokoll alls förda i anslutning till frågans hantering i konsistoriet, ty terminens sista bevarade protokoll är från så tidigt som den 3 mars. Ej heller tas frågan upp tidigare under terminen.¹²

Denna lakun i fakultetens arkiv är jag inte den förste att ha konstaterat. Redan Krister Gierow framhöll den när han behandlade tjänstetillsättningen i band 3 av universitetets 300-årshistorik.¹³ Dock med ett viktigt undantag: Gierow nämner nämligen inte bara själva existensen av "Norbergs utlåtande" som "det enda spåret av detta ärendes behandling", han citerar därtill en smickrande mening rörande Bolméer ur det! Gierow hade alltså för ett drygt halvsekel sedan uppenbarligen tillgång till samma dokument som Holmbergson åberopat sig på. Men var, frågar sig läsaren frustrerat – ty källhänvisningarna lyser här med sin frånvaro hos Gierow!

Av en ren slump kan jag i denna artikel besvara frågan. För en tid sedan ägnade jag mig nämligen åt att rutinmässigt tillföra aktomslag till handlingarna i en serie i fakultetens arkiv; en serie föga belysande kallad "Skrivelser från enskilda personer" och utan någon som helst närmare form av innehållslig beskrivning i då befintliga arkivförteckningar. I huvudsak visade sig innehållet bestå av synnerligen rutinmässiga skrivelser från studenter om att få undergå examen eller få ut betyg, men särskilt i en av volymerna – den för perioden 1809 till 1848 – fanns även del skrivelser av

11. LUA: Kansliets arkiv 1666–1930/31, vol E 7 A:101 (Consistorii majoris och det större konsistoriets manualhandlingar 1824). Den enda handling med koppling till professuren i österländska språk som återfinns häri är ett koncept till rektor Ahlms röstförklaring.

12. LUA: Filosofiska fakultetens arkiv 1666–1956, vol A 1 A:16 (Filosofiska fakultetens protokoll 1821–1828). Eftersom tjänsten varit vakant ända sedan 1820 kunde man i och för sig tänka sig att fakulteten hunnit bedöma de inlämnade skrifterna redan före våren 1824, men att så icke kan ha skett framgår vid en kontroll av de sökandes respektive bibliografier (som finns redovisade i Weibull & Tegnér 1868) vari det syns att dessa alla trycktes under året 1824.

13. Se not 1 ovan.

Två av 1824 års huvudkonkurrenter: Achatius Kahl (ovan) och Bengt Magnus Bolméer (nedan); den förre porträtterad av en okänd konstnär samma år som tillsättningsstriden, den andre 1841 av Maria Röhl. Bildkälla: Esaias Tegnér – en monografi i bild (Malmö 1949).

mer blandat innehåll. Och som läsaren kanske redan har gissat: här av alla ställen låg Norbergs gäckande sakkunnigutlåtande från 1824!¹⁴

Hur Gierow en gång i tiden kunde ha samma tur vet jag inte – om det nu inte rentav är så att det är han som, i egenskap av bibliotekarie på UB (där Universitetsarkivets äldre bestånd förvarades på den tiden), själv har sorterat in brevet i den berörda serien.

Men oavsett vilket är det nu alltså möjligt att i detalj få veta vad Norberg hade att säga om sina tilltänkta efterträdare, och huruvida detta överensstämmer med Holmbergsons referat eller snarare talade till Bolméers fördel (vilket Gierows enstaka citat antyder) – alternativt om det framställer samtliga sökande som likvärdiga.¹⁵

Det finns tyvärr här inte utrymme att återge brevet i sin helhet, utan ett kortare referat med några belysande citat får räcka. Man kan då inledningsvis konstatera att Norberg inte väljer att göra någon formell rangordning utan att endast uttala sina omdömen om respektive skrift (och det med reservation för att han inte själv kunnat närvara när dessa framlagts för disputation), samt att han generellt håller en välvillig ton. Likväl är det svårt att inte se att vissa av författarna får mer odelat beröm än andra, och att vissa av dem även föranleder kritik. Detta gäller bland annat Bolméer¹⁶ vars skrift, en översättning av ett fornarabiskt diktverk, förvisso betecknas som "ett sällsyntare icke allenast lärdoms utan ock snilleprof" (den formulering som citeras av Gierow) men där det

också anmärks att översättningen "förekommer på sina ställen dels ringare, dels friare, än som borde". Avslutningsvis tillfogar Norberg även reservationen att "huru långt Författarens österländska språkkunskap sträcker sig sig för öfrigt, kan jag icke veta utan annat bevis derpå än det förelagde".

Dahls bidrag var en arabisk språklära, vilken enligt Norberg skulle "blifva den bäste ledsagare, för dem, som vilja ingå på denna vetenskaps bana". Dock konstaterar han även att Dahl "ibland låtit missleda sig" av tidigare motsvarande läroböcker. Några sådana reservationer möter inte Kahls skrift om syntaxen i arabiskan, hebreiskan och syriskan. Hans jämförande exempel är tvärtom "väl valde och utförde, innefatta mera än de utlofva, och äro mycket lärorike"; därtill resultatet av ett arbete som "förutsätter en skarp urskillning och vidsträckt beläsenhet i ämnet".

Tullbergs och Reuterdahls bidrag behandlas mer kortfattat. Det förra, en syriansk språklära, menar Norberg dock "framställer i ljust säsom på en tafla åskådeligen det hufvudsakligaste deraf, och hedrar Författaren"; det senare, en jämförelse av profeter i Bibeln och Koranen, "vitnar [...] i synnerhet om en lycklig författare".

I vår tid kan det synas märkligt att man alls lät en tidigare innehavare av en lärostol på detta sätt uttala sig om sina presumtiva efterträdare, och ett antal universitetslärare som jag nämnt saken för har menat att det numera vore klart olämpligt och till och med skulle kunna leda till formella överklaganden.¹⁷ För filosofiska fakulteten 1824 tycks det dock inte ha känts konstigt att rådfråga den vördade Norberg, och denne beskriver själv i sitt svar uppdraget som "hedrande" (i sammanhanget bör nämnas att det även under tidigt 1800-tal nog var ovanligt med emeriti som uttalade sig på detta sätt, men det helt enkelt för att de flesta professorer då – i brist på ett reglerat pensionssystem – lämnade sina ämbeten först

14. LUA: Filosofiska fakultetens arkiv 1666–1956, vol E 2:4 (Skrivelser från enskilda personer 1809–1848). Arkivförteckningen har numera för framtiden kompletterats med anmärkning rörande Norbergs brev.

15. En sak man kan notera är att brevet bär en sekundär anteckning om att det har visats upp för fakulteten den 25 maj, alltså redan innan kanslerns brev anlände. Detta bevisar inte bara att det måste ha förekommit sammanträden i fakulteten under vårterminen 1824 för vilka bevarade protokoll saknas; det visar även att det faktiskt rörde på sig i ärendet redan före kanslerns påminnelse – detta särskilt som brevet är avsänt redan den 10 maj, och att Norberg (som vid tiden befann sig i Härnösand) dessförinnan förstås måste ha hunnit få alla skrifterna skickade till sig och även läsa dem.

16. Vars namn Norberg f ö konsekvent felaktigt stavat med bara ett e.

17. Faktum är att Överklagandenämnden för högskolan (ÖHN) 2017 rev upp ett tjänstetillsättningsbeslut just på grundval att en professor emeritus vid samma institution hade anlitats som "extern sakkunnig"; se <https://www.onh.se/avgoranden/avgoranden/anstallning/anstallning/2022-10-04-beslut-2017-04-21-reg.nr-212-154-17>. Jag tackar Martin Wahlén för detta tips.

med döden; Norberg var dock i den ovanliga sitsen att ha en tillräcklig privatförmögenhet för att vid 73 års ålder kunna emeritera sig och återflytta till sin norrländska fädernebygd).¹⁸

Oavsett detta formella perspektiv på saken är det hur som helst knappast någon tvekan om att det är Kahl som får de mest odelat positiva vitsorden i Norbergs utlåtande, och professor Holmbergsons rankning framstår därför som den på strikt meritokratiska grunder mest rimliga. Den skulle dock få på sitt sätt orimliga konsekvenser. En majoritet av konsistoriet var nämligen av uppfattningen att man, enligt ett gammalt Kungligt brev från 1746, vid summeringen endast skulle titta på själva antalet röster de olika kandidaterna fått, inte hur dessa graderats. Och eftersom Bolméer inte alls funnits med i Holmbergsons lista hade han nu endast fått totalt 12 röster (om än 11 förstaplaceringar) medan Dahl och Kahl båda fått 13, huvudsakligen lägre, röster. Det märkliga utfallet härav blev att konsistoriets förslag till Kungl Maj:t blev i första hand Dahl, i andra hand Kahl och allra sist Bolméer – en rangordning som ingen av de enskilda röstande förordade!¹⁹

Höga vederbörande i Stockholm valde dock att strikt gå på senioritetsprincipen, så i slutändan tillföll professuren alltså ändå den "skrale" Bolméer, som sedan satt på posten ända till sin död ett kvartssekel senare.

Några av 1824 års konkurrenter har själva senare berört historien i skrift, däribland Reuterdahl som i sina memoarer självkritiskt erkänner att hans provskrift

inte bara innehöll "fel, temligen betydliga fel" utan att den i efterskott även framstod som utmärkt av "mycken omogenhet och icke så liten flärd". Han erkände också att Kahl var "åtminstone i den grammatiska delen af språken skickligare".²⁰ Kahl å sin sida kommenterar i sitt verk *Tegnér och hans samtida i Lund* endast kortfattat själva tillsättningshistorien, där han (inkluderande sig själv i tredje person) uttrycker att "[i]ngen bland dem, hvilka anmälte sig som sökande till den österländska språkprofessionen efter Norberg [...] ansågs fullkomligt kunna ersätta 'Orientens vän och Nordens heder'".²¹ När han på ett annat ställe i boken mer allmänt kommer in på Bolméer som person anar man dock av slutklämmen i en annars till synes smickrande karaktäristik att Kahl nog ändå tyckte att det fanns en inbördes kvalitetsskillnad mellan de sökande. Ty efter att ha berömt Bolméer som "en glad och treflig sällskapsman", vilken "[n]aturen tycktes hafva ämnat [...] till en plats vid hofvet och i de högre samhällskretsarna, der han kunnat representera, ty hans utseende, hållning och sätt att vara antydde håg och fallenhet för chefskap", så skriver Kahl att man "gjorde orätt, om man sade, att han icke äfven som professor var på sin plats." men lägger sedan till att "en profession i historien, deri han från början var anställd, hade vida mera passat honom än en i orientalspråken."²² Senare historiker och biografer har i princip samstämmigt instämt häri, och man tvingas konstatera att det nog inte bara var synd för Achatius Kahl utan även för Lunds universitet att inte fler personer år 1824 resonerade som professor Holmbergson.

18. Rörande bristen på pension för dåtida universitetslärare, se förf:s uppsats "Om när problemet med 'ålderstigne Professorer, som äro oförmögne att sköta sina embeten' löstes – 150 år sedan de första pensionsmöjligheterna för universitetslärare" i *Årshögtid, Lunds universitet 27 januari 2023* (Lund 2023). Rörande Norbergs förmögenhet, se t ex Gunnar Jarrings artikel om honom i *Svenskt biografiskt lexikon*, bd 27 (Stockholm 1990–91), s 252f.

19. Mot detta reserverade sig två av de närvarande: filosofen Bring och botanikern Agardh, båda menande att det kungliga brevet från 1746 i praktiken vore att betrakta som upphävt. Även Holmbergson tog vid påföljande konsistoriemöte den 31 maj upp frågan och föreslog att man genom kanslern skulle be om ett förtydligande rörande hur rösträkningen egentligen borde ske. Enligt Gierow 1971, s 323, blev det dock aldrig något av med detta.

20. Henrik Reuterdahl: *Ärkebiskop Henrik Reuterdahls memoarer* (Lund 1920), s 79f.

21. Ach[atius] Kahl: *Tegnér och hans samtida i Lund* (Lund 1851), s 183.

22. a a, s 140f.

Fredrik Tersmeden
Fil dr h c, arkivarie vid Universitetsarkivet

Program

---

1. Johann Sebastian Bach: *Bourée ur orkestersvit nr 3 BWV 1068*

2. Tal av Rector Magnificus, professor Erik Renström

3. Juridiska fakultetens dekanus, professor Eva Ryrstedt, presenterar Ulf Maunsbach

Medicinska fakultetens prodekanus, professor Martin L. Olsson, presenterar Helena Elding Larsson, Elin Trägårdh och Carl Turesson

Humanistiska fakultetens dekanus. professor Barbara Törnquist-Plewa, presenterar Panos Athanasopoulos, Nicolò Dell'Unto, Christian Høgel och Johan Östling

Samhällsvetenskapliga fakultetens dekanus, professor Christofer Edling, presenterar Johan Alvehus, Erika Andersson Cederholm, Christian Fuentes, Robert Klemmensen, Jonathan Polk och Fariborz Zelli

Ekonomiska fakultetens prodekanus, professor Maria Stanfors, presenterar Malgorzata Bogdan

Naturvetenskapliga fakultetens dekanus, professor Sven Lidin, presenterar Ingemar André och Donatas Zigmantas

Tekniska fakultetens dekanus, professor Annika Olsson, presenterar Karen Edler, Johan Eker, Anna Fureby och Vahid M. Nik

Konstnärliga fakultetens dekanus, professor Sanimir Resic, presenterar Anna Houmann

Rektor installerar de nya professorerna

4. Anonymus: *Gaudeamus Igitur*

5. Installationsföreläsning av professor Anna Houmann

6. Hans Fryba: *Suite in the olden style for Contrabass - Gavotte I and II*

7. Tal av Lunds universitets studentkårers ordförande fil kand Linnea Landegren

8. Tal till Lunds studenter av professor Johan Östling

9. Johann Sebastian Bach: *Bourée ur orkestersvit nr 3 BWV 1068*

Musiker och sångare från Akademiska kapellet och Lunds Akademiska kör vid Odeum under ledning av director musices Patrik Andersson samt solist Hanna Arlaud.

Efter installationen är samtliga närvarande välkomna att inta förfriskningar i Pelarsalen i Universitetshuset.